

Procvičování ze stylistiky:

1) U každého textu zvlášť určete:

- a) Funkční styl a jeho komunikační funkce
- b) Podoblast funkčního stylu
- c) Slohový útvar
- d) Dominantní slohový postup

2) U každého textu zvlášť charakterizujte:

- a) Horizontální členění textu
- b) Vertikální členění textu (prostředky a jejich funkce)

Zapomenutý senior strávil nechtěnou noc v sanitce

Vladislav Prouza

Nechtěnou noc v sanitním voze v areálu garáží jičínské nemocnice strávil 90letý senior. Muže zapomněl uvnitř vozu řidič.

Stařík noc ve vytápěných garážích přežil bez úhony na zdraví na sanitním lůžku při-krytý dekou. Seniorův zdravotní stav naštěstí nevyžadoval urgentní medicínský zásah specialisty. Řidiče sanitky nemocnice okamžitě propustila.

„Sám si to neumím vysvětlit. Je to natolik absurdní, až se tomu nechce věřit. Neřekl bych, pokud by šlo o nezkušeného sanitáka. Ale tenhle chlap jezdí se sanitou dvacet let,“ konstatoval místopředseda představenstva jičínské Oblastní nemocnice Josef Kubíček.

Sanita měla odpoledne převézt seniora z ambulance jičínské nemocnice do ordinace specialisty ve městě. Řidič si to z nepochopitelného důvodu namířil místo na speciální vyšetření rovnou do garáže. Tam auto zaparkoval a odešel pryč.

Pacient asi čtvrt hodiny klepal berlí na okno garáže, to ale posléze vzdal a ulehl v sanitě. „Ráno okolo půl sedmé ho stejný řidič našel,“ dodal Kubíček. Pochybení řidiče považuje vedení nemocnice za velice závažné.

„Pacient byl bezprostředně po nalezení přijat k potřebným vyšetřením na neurologické oddělení. Incident se naštěstí nijak nepodepsal na jeho zdravotním stavu. Následně byla se situací seznámena rodina pacienta. Vedení nemocnice se pacientovi osobně omluvilo a byla zaslána písemná omluva jeho rodině,“ píše se v oficiálním prohlášení nemocnice s ujištěním, že podobná situace se nebude opakovat.

„Připravujeme úpravu provozního řádu dopravní zdravotní služby, která by pro-příště vzniku podobné situace zabránila,“ tvrdí nemocnice.

Sedm dlouhých dní Deona Meyera

Jaroslav Špulák

Po knihách *Ďáblova hora* a *13 hodin* se na náš trh dostal překlad třetího dílu knižní série jihoafrického spisovatele Deona Meyera, ve které se vyšetřování kriminálních případů ujal detektiv Benny Griessel.

Zatímco v předešlých dílech spisovatel schopnost napsat strhující příběh, při jehož čtení si ho bylo snadno představit, například jako akční videoklip, tomu totiž odpovídalo i tempo událostí, tentokrát zvolnil. Bohužel.

Možná proto, že vyšetřování vraždy ambiciózní právničky Hanneke Sloetové by policie neřešila, nebýt odstřelovače, který ji k tomu přinutil. Rozhodl se totiž každý den postřelit jednoho policistu, aby elitní útvar JAPS přiměl najít právníčkina vraha. Pro kriminální thriller nápad dobrý, ovšem jeho rozvíjení se zadržlo.

Mayer nevypráví svižně, ale zvolna. V jednu chvíli příběh dokonce zavede do tenat účetních a obchodních transakcí, čímž mu krade na atraktivitě. Kdyby se čtenář rozhodl v pasáži rozplétající ekonomické a obchodní vztahy firem knihu opustit, nebylo by divu. Pro spád románu to je úsek zcela nepřejícný. Teprve v poslední třetině se tempo příběhu zrychlí a Mayer potvrdí svou dobrou vypravěčskou pověst. Překvapivé rozuzlení je pro jeho styl typické.

7 dní je román, který výtečně odhalí procedurální kroky jihoafrické policie při vyšetřování, o tom není sporu. Mayer mu s nedbalou elegancí vtiskl i velmi dobré dialogy a zručně načrtl charaktery postav. Hlouběji se v tom ale nedostane, neboť je chvatně opouští hned, jakmile ztratí v příběhu význam. Vzniklo tak rutinní dílo autora, který dokáže psát i lehčí rukou.

Dean Mayer: 7 dní

Moba, překlad Jakub Kalina

Hodnocení

65 %

Brada je nerozluštěná záhada

Alexandr Petrželka

Proč máme bradu? Hloupá otázka, ale takřikajíc za milión dolarů. Mezi primáty včetně našich nejbližších příbuzných, žijících i vymřelých, je moderní člověk jediný, kdo tento výrůstek na dolní čelisti má. Tahle jedinečnost má ale háček: vědci dosud nenašli uspokojivé vysvětlení, proč nás evoluce bradou obdařila.

Z anatomického hlediska je brada protažení kosti dolní čelisti, u někoho větší, u jiných menší. Brada náš druh odlišuje od šimpanzů (s nimi sdílíme 98 procent genomu), a dokonce i od „totožných“ neandertálců.

Napomáhá při kousání a mluvení

V posledních desetiletích vykrytalizovaly tři hlavní teorie vzniku brady. Podle té první jde o souvislosti se žvýkáním. Při žvýkání je dolní čelist mechanickou silou odtlačována do stran. Z tohoto důvodu by bylo ideální mít ještě jednu kost nebo srůst jejích obou ramen někde uprostřed pod jazykem, jako např. šimpanzi nebo makakové. Posilující role brady na dolní špici čelisti je však velmi nepatrná. Žvýkací argument vyvrátily i počítačové simulace.

Teorie, že nám brada pomáhá při hlasovém projevu, při složité artikulaci, má stejnou slabinu. V ústech pracují hlavně rty a jazyk. Proto pro jazyk, kdyby potřeboval oporu, jakože ji k mechanicky nenáročnému hlasovému projevu nepotřebuje, by byla brada výhodnější opět dole ve střední části mezi rameny čelisti, rozhodně ne vpředu a z vnějšku.

Pohlavní znak pro obě pohlaví

Ale i teorie o sexuálním významu brady je slabá. Sexuální znaky musí být v drtivé většině nápadné, aby bylo v zájmu zachování rodu na první pohled jasno. Často jsou extrémně nápadné, ale jiný účel než přilákat partnera nemají. Proč by příroda dávala oběma pohlavím tento jedinečný znak, kdyby stačil jen jednomu? Proč vydávat energii na extra znak ve dvou variantách, když u všech jiných druhů pohlavní dimorfismus znamená buď přítomnost, nebo nepřítomnost znaku?

Vedlejší produkt – ale čeho?

Ještě je tu ale jedna možnost. Může jít o vedlejší produkt jiné adaptace. Zdá se to divné, ale architekti vědí své: stejně vznikla u arkád, portálů nebo půlkruhově zakončených oken trojstranná plocha mezi obloukem nebo dvěma sousedními oblouky a vodorovným svislým orá-mováním. Prázdný a nijak funkční prostor označovaný jako cvikl.

S cviklem přišli v roce 1979 biologové Stephen Gould a Richard Lewontin jako s vedlejším produktem zmenšení obličeje moderního člověka. Na rozdíl od našich předchůdců jsme už ne-potřebovali ani mohutné čelisti, ani silné nadočnicové oblouky. Obličej se zmenšil, ale proč to příroda kompenzovala nefunkční bradou, zůstává stále záhadou.

Hraní s vláčky má v popisu práce

Matěj Hron (41), rodák z pražské Hanspaulky, měl vláčky rád od malička. V pěti letech totiž dostal pod stroměček své první. Další jeho zálibou byly počítače. „Později jsem byl přijat na dvě střední školy, na dopravní průmyslovku v Masné, mohl jsem být strojvedoucím, a na gymnázium Arabská, na studium informatiky,“ vzpomíná. Jak se rozhodl? „V Masné začínala škola v 7,30, na gymnáziu v 8 hodin. Proto zvítězily počítače,“ usmívá se Hron.

Na vláčky pozapomněl, pracovně se věnoval hlavně počítačům a byznysu – kromě jiného se podílel na vzniku vyhledávače Atlas.cz.

Trvalo bezmála 30 let, než si splnil svůj dětský sen. Z vydělaných peněz a s pomocí dalších investorů si ho splnil v roce 2009 otevřením Království železnic na pražském Smíchově v prvním a druhém podzemním podlaží budovy Anděl City. Od té doby se plocha modelu neustále zvětšuje, dnes má 600 m², jezdí po něm 70 vlaků a je druhý největší na světě, hned po německém v Hamburku. Plánuje se rozsah 1008 m².

Model je kombinací běžně dostupných stavebnic, zejména domů, vláček a železnic, a dominant ručně vyrobených podle reálného předobrazu v měřítku 1:87: to je například žižkovský televizní vysílač, Karlštejn nebo Křivoklát.

„Z každého kraje je tu několik dominant, protože vše by se sem nevešlo. Kromě Prahy a středních Čech jsou tu zatím kraj Ústecký, Liberecký, Karlovarský a Plzeňský, další se chystají,“ vysvětluje Hron. „Náš den trvá dvacet minut: čtvrt hodiny máme dopoledne a odpoledne, pět minut trvá noc.“ Ve tmě jsou vidět světla aut, vlaků a budov. Má to svou atmosféru.

Nejradši si tu hraje s detaily: v Praze najdete např. Gabčíka, kterému se v pražské zatáčce zasekl samopal, nebo v Karlovarském kraji falešného vrchního na útěku.

Vláčky řídí počítačový program, ale návštěvníci mohou tlačítkem spustit třeba lanovku na Ještěd nebo roztočit větrnou elektrárnu. „Máme tu 56 tlačítek, kterými můžete něco ovládat,“ chlubí se Hron. Jednou zdravotník po stisknutí zahájí masáž srdce zrněného, jindy se roztočí prase na rožni.

„Spolupracujeme s více než stovkou modelářů, elektrikářů a dalších pracovníků,“ říká Hron. Česká vynalézavost nezná mezí. Šikovné české ruce pracují i na modelech aut. Ty sice kupují u německého výrobce, ale přidávají vlastní zlepšováky. Auto v každé zatáčce rozsvítí směrovky, a když mu dochází „šťáva“ v baterkách, rozsvítí výstražně všechna světla.

S ovce na pastvě

Když se navlékám do bílé rezné košile, na hlavu nasazuju černý klobouk, přes rameno si dávám mošnu, v níž má krajíc chleba se sádlem, a do ruky беру dřevěnou bačovskou hůl, říkám si se špetkou ironie – máš, co jsi chtěla. Připadám si směšně a na okamžik zalituju chvíle, kdy jsem si před několika týdny impulzivně domluvila zážitek v podobě pasení oveček, na který jsem natrefila na internetu.

Sliboval absolutní relaxaci v srdci malebné přírody. Teď, když jsem obklopena stádem ovcí, začínám o pravdivosti výše zmíněného tvrzení pochybovat. Jenže je už pozdě plakat nad rozlitym mlékem. Jsem holka z města. Přírodu mám ráda, ale z Prahy se dostanu jen sporadicky.

Farma a penzion Severka je schovaná mezi kopci stranou obce Valašská Senice na Vsetínsku. „Pást ovečky sem jezdí hlavně manažeři a lidé z kanceláří,“ říká majitelka a já v duchu dodávám, že i přetažené novinářky z Prahy. Čas na farmě plyne pomaleji než ve městě, beze shonu, zato od časného rána. Než vyrazím do terénu, dostanu potřebné instrukce před vraty ohrady, kde mne čeká deset ovcí a beran. Základem je všechny vrátit do ohrady. Musím si poradit sama, nemám k ruce žádného ovčáckého psa, který by to jistil. Louka, na níž je nutné stádo udržet, má plochu zhruba tři hektary. Při nahánění se prý musím koukat ovcím do očí a prvních dvacet minut bych je měla sledovat velmi bedlivě, abych zjistila, která je vůdčí.

Je osm hodin, zpátky se máme vrátit před polednem. První hodinu jsem neustále ve střehu, ovečky počítám jako divá. Po hodině zjišťuji, že stádo nemusím kontrolovat každých pět minut, a dovolím si sednout a trochu se rozhlédnout po krajině a zakousnout se do krajíce, v další hodině už ležím na louce, koukám do mraků a nahlas mimoděk pronesu, že tohle je ta opravdová, nefalšovaná relaxace a neskutečná krása.

S překvapením zjišťuji, že je už půl dvanácté a je čas začít ovce nahánět zpátky do ohrady. Ukáže se, že to už taková legrace není. Jedna část stáda jde doprava, jiná doleva. Podle instrukce na ně volám „holky, holky“, ale je to marné. Trvá dobrou čtvrt hodinu, než se mi podaří dostat je všechny domů.

S vítězným pocitem, že jsem to zvládla, odevzdávám majitelce všechny ovečky. Měla jsem prý štěstí, dnes byla klidné. Za zdárné zvládnutí pasení ovcí přebírám od jejich majitelky výuční list úspěšného pasáčka. S ním hrdě vyrážím směr Praha. Nejsem milovník adrenalinu, ale ve městě i v práci ho občas zažíváme každý, takže za mě je takové počítání oveček v nádherné valašské přírodě ideální odpočinek.